

LECH ALEKSANDER KACZYŃSKI
(18.6.1994–10.4.2010)

W dniu 10 kwietnia 2010 r., w tragicznym wypadku lotniczym, zginął Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej dr hab. Lech Aleksander Kaczyński, profesor nadzwyczajny w Katedrze Prawa Pracy na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie. Pan Profesor Lech Kaczyński był jedną z osób, której zatrudnienie umożliwiło powstanie Wydziału Prawa nowego Uniwersytetu, osobą, przy udziale której powstawał Kwartalnik Prawa Publicznego i która pozostawała w składzie jego Rady Programowej w latach 2001–2008.

Lech Kaczyński urodził się 18 czerwca 1949 r. w Warszawie w rodzinie inteligenckiej. Matka, Jadwiga z domu Jasiewicz, w czasie wojny sanitariuszka Szarych Szeregów, była nauczycielką języka polskiego w liceach warszawskich, potem pracownikiem Instytutu Badań Literackich PAN. Ojciec, Rajmund Kaczyński, w czasie wojny żołnierz AK, w Powstaniu Warszawskim żołnierz pułku „Baszta”, był inżynierem, pracownikiem Biura Projektów i wykładowcą na Politechnice Warszawskiej.

Lech Kaczyński po ukończeniu szkoły podstawowej, uczęszczał do XLI Liceum Ogólnokształcącego im. J. Lelewela, potem XXXIX Liceum Ogólnokształcącego im. Lotnictwa Polskiego w Warszawie, które ukończył w 1967 r. W latach 1967–1971 odbył studia prawnicze na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Warszawskiego. Po uzyskaniu dyplomu magistra prawa otrzymał ofertę pracy na nowopowstałym Uniwersytecie Gdańskim. W listopadzie 1971 r. rozpoczął na tamtejszym Wydziale Prawa i Administracji asystenckie studia przygotowawcze, po których w 1972 r. otrzymał etat asystenta w Zakładzie Prawa Pracy, kierowanym przez doc. dr. hab. Romana Korolca. Od tej chwili prawne problemy świata pracy stały się zasadniczą sferą Jego zainteresowań naukowych. Po śmierci doc. R. Korolca opieką naukową mgr. Lecha Kaczyńskiego objął prof. dr hab. Czesław Jackowiak. On też stał się promotorem rozprawy doktorskiej Lecha Kaczyńskiego pt. *Zakres swobody stron w kształtowaniu treści stosunku pracy*. Publiczna obrona rozprawy miała miejsce 29 lutego 1980 r., a więc tuż przed tzw. wydarzeniami sierpniowymi.

Wychowany w duchu tradycji patriotycznych Lech Kaczyński jeszcze w 1977 r. nawiązał kontakty z opozycją demokratyczną, początkowo z Komitetem Samoobrony Społecznej KOR, a potem z Wolnymi Związkami Zawodowymi. Odtąd Jego życie naukowe stale przeplatało się z działalnością publiczną. W sierpniu 1980 r. dr Lech Kaczyński został doradcą gdańskiego Międzyzakładowego Komitetu Strajkowego w Stoczni Gdańskiej. Stał się autorem części porozumień sierpniowych oraz statutów Solidarności (m.in. w odniesieniu do strajków czy układów zbiorowych pracy). W 1981 r. był delegatem na I Zjazd Krajowych NSZZ „Solidarność” i przewodniczącym Zespołu Komisji Zjazdowej ds. stosunków z PZPR. W lipcu 1981 r. został członkiem gdańskiego zarządu regionalnego NSZZ „Solidarność”. Po wprowadzeniu stanu wojennego Lech Kaczyński został internowany (Strzebielinek, grudzień 1981 r. – październik 1982 r.). Po uwolnieniu powrócił do działalności związkowej, stając się członkiem podziemnych władz NSZZ „Solidarność”, a od 1983 r. doradcą Tymczasowej Komisji Koordynacyjnej. W 1986 r. został członkiem i sekretarzem TKK, a w 1987 r. wszedł w skład Krajowej Komisji Wykonaw-

czej NSZZ Solidarność. Z chwilą nawiązania dialogu z reżimem komunistycznym w PRL w 1988 r. został włączony do delegacji NSZZ „Solidarność” do rozmów z władzami w Magdalence pod Warszawą. W ich trakcie wszedł w skład kierownictwa Związku do rozmów przy Okrągłym Stole. W tym samym roku został członkiem Komitetu Obywatelskiego przy Lechu Wałęsie. W 1989 r. uczestniczył w obradach Okrągłego Stołu, a następnie został członkiem Komisji Porozumiewawczej między rządem a NSZZ „Solidarność”, jak również członkiem legalnego już Prezydium KKW Związku. W 1990 r. został I wiceprzewodniczącym NSZZ „Solidarność”, pełniąc tę funkcję do 1991 r.

Intensywna działalność opozycyjna nie przeszkodziła dr. Lechowi A. Kaczyńskiemu przygotować rozprawę habilitacyjną pt. *Renta socjalna*, Gdańsk 1989. Na jej podstawie, mocą uchwały Rady Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Gdańskiego z 26 marca 1990 r. uzyskał stopień naukowy doktora habilitowanego nauk prawnych w zakresie prawa – prawa pracy.

Odrodzenie Rzeczypospolitej skłoniło Lecha A. Kaczyńskiego do aktywności w życiu publicznym. W 1989 r. został wybrany senatorem Ziemi Gdańskiej. W 1991 r. pełnił funkcje ministra stanu ds. bezpieczeństwa w Kancelarii Prezydenta RP, nadzorującego działalność Biura Bezpieczeństwa Narodowego. W tym samym roku uzyskał mandat posła na Sejm I kadencji z listy Porozumienia Centrum z okręgu nowosądeckiego (pozostaje nim do 1993 r.). W latach 1992–1995 został Prezesem Najwyższej Izby Kontroli, przejmując urząd po tragicznie zmarłym W. Pańko.

Po zakończeniu funkcji dr hab. Lech Kaczyński uzyskał etat profesora nadzwyczajnego w Wyższej Szkole Nauk Humanistycznych w Koszalinie (1995 r.). W 1996 r. Lech Kaczyński na krótki czas powrócił też do pracy naukowej na Uniwersytecie Gdańskim. Wreszcie, w związku z tworzeniem w Warszawie drugiego uniwersytetu państwowego został zatrudniony na stanowisku profesora nadzwyczajnego na Wydziale Nauk Prawnych – Prawa i Prawa Kanonicznego Akademii Teologii Katolickiej (czerwiec 1998 r.). Z chwilą jej przekształcenia w Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego został kierownikiem Katedry Prawa Pracy. W tym okresie, w latach 1999–2000, był też członkiem Komisji Kodyfikacyjnej przy ministrze pracy i polityki socjalnej. Lech Kaczyński pozostaje aktywny na Uniwersytecie Kardynała Stefana Wyszyńskiego do 2000 r., kiedy to znowu powrócił do działalności publicznej.

W 2000 r. Lech Kaczyński został ministrem sprawiedliwości w rządzie Jerzego Buzka. Jednocześnie w 2001 r. stanął na czele Komitetu Krajowego partii „Prawo i Sprawiedliwość” i uzyskał mandat posła na Sejm IV kadencji z okręgu gdańskiego. Prezesem PiS pozostaje do 2003 r. (w latach 2003–2006 był honorowym prezesem partii). W 2002 r. wygrał wybory po-

wszeczne na Prezydenta Miasta Stołecznego Warszawy. Wreszcie 23 października 2005 r. wygrywa wybory powszechne na Prezydenta RP. Urząd objął 23 grudnia 2005 r. i sprawował go do swej tragicznej śmierci 10 kwietnia 2010 r. W okresie sprawowania urzędu otrzymał szereg orderów, w tym Zakońcu Maltańskiego, Arabii Saudyjskiej, Gruzji, Ukrainy, Portugalii, Słowacji, Węgier, Litwy, Azerbejdżanu i Czech. Otrzymał też sześć tytułów doktora honoris causa uniwersytetów w Gruzji, na Ukrainie, w Mongolii, Korei Południowej, KUL i w Azerbejdżanie.

Jako uczony prof. dr hab. Lech Kaczyński poświęcił się prawu pracy i zabezpieczenia społecznego. Wpisał się On w tę dziedzinę nauk prawnych kilkudziesięcioma opracowaniami naukowymi – książką, ponad trzydziestoma artykułami, glosami, recenzjami i ekspertyzami. Dowodziły one nie tylko gruntownej wiedzy Autora, ale też uzmysławiały Jego wrażliwość na sprawy pracownicze, na ludzi spychanych przez życie na margines społeczeństwa. Prof. Lech Kaczyński interesował się zarówno zagadnieniami teoretycznymi i konstytucyjnymi, jak też problemami bardzo konkretnymi, co świadczyło o szerokich zainteresowaniach badawczych. W polu Jego refleksji naukowej pozostawały kwestie relacji między prawem pracy a prawem konstytucyjnym (w okresie obowiązywania małej konstytucji i Konstytucji z 1997 r.), w tym zwłaszcza problemy związane z miejscem zbiorowych układów pracy w systemie źródeł prawa, zagadnienia indywidualnego i zbiorowego prawa pracy (pozycja prawna pracownika i pracodawcy, swoboda umów a kształtowanie stosunku pracy, charakter prawny układów zbiorowych i ich generalizacja), materialne prawo pracy (morskie prawo pracy), prawo zabezpieczenia społecznego (pojęcie zabezpieczenia społecznego, aksjologia pomocy społecznej, renta socjalna, zasiłki z tytułu pomocy społecznej). Większość publikacji prof. L. Kaczyńskiego ukazała się na łamach czasopism mających duże znaczenie w środowisku prawniczym i, konkretnie, środowisku prawa pracy, tj. „Państwa i Prawa” oraz „Pracy i Zabezpieczenia Społecznego”.

Lech Kaczyński był wszakże przede wszystkim działaczem społecznym, politycznym i państwowym. Jego droga życiowa ukształtowała się pod wpływem tradycji niepodległościowych mocno osadzonych w poglądach i doświadczeniach najbliższej rodziny, a także pod wpływem własnych przeżyć i przemyśleń z czasów działalności opozycyjnej w PRL. Lech Kaczyński miał niewątpliwie jasną wizję Polski. W tej wizji ważne miejsce zajmowała kwestia świadomości historycznej ciągłości Narodu i Państwa Polskiego. Był bowiem głęboko przekonany, że Państwo nie może sprawnie funkcjonować bez

zdrowego Narodu, a ten nie może żyć godnie, rozwijać się i współpracować z innymi narodami bez świadomości swojej tożsamości, która wyrasta z ciągłości i wierności najlepszym tradycjom narodowym i państwowym. Z tego przekonania wyrosło Muzeum Powstania Warszawskiego.

W przekonaniu Prezydenta Lecha A. Kaczyńskiego Naród bez pamięci i tożsamości nie wie, kim jest i w jakim kierunku ma zmierzać, nie umie znaleźć swojego miejsca wśród innych narodów, nie ma czym dzielić się z innymi i jest podatny na różne formy wewnętrznego lub zewnętrznego wykorzystywania czy nawet zniewolenia. Lech Kaczyński był też przekonany, że aby Naród i Państwo Polskie mogły funkcjonować po okresie PRL, muszą zmierzyć się ze swoją przeszłością i oczyścić z wszelkich uzależnień wówczas powstałych, które wikłały ludzi, nie pozwalały im wносить twórczego wkładu w nową rzeczywistość, a czasem skłaniały do szkodenia aktualnym interesom Państwa. Dla Lecha A. Kaczyńskiego tzw. polityka historyczna, którą nazywano oficjalnie polityką przywracania pamięci, nie była jednak celem w sobie, lecz podstawą myślenia o przyszłości. Przeszłość Narodu i Państwa nie była ciężarem, lecz bogactwem, jakim One dysponują. Przeszłość i przyszłość stanowiły jedność.

Lech Kaczyński był państwowcem. Państwo, Ojczyzna nie były dla Niego pustymi hasłami, lecz niezwykle ważnym dobrem wspólnym, którym żył na co dzień. W Jego rozumieniu o państwo należy dbać, budować je na zdrowych zasadach i chronić jego interesy zarówno w kraju, jak i na arenie międzynarodowej. Ważna dla Niego była kondycja polskiego społeczeństwa – tradycyjnej rodziny, słabszych grup społecznych, kwestia zdrowia Polaków. Dużą wagę przywiązywał do bezpieczeństwa obywateli, przejrzystych finansów publicznych i zwalczania korupcji. Odczuwał silną potrzebę utrzymywania więzi z Polakami na emigracji.

Motywacją propaństwową uzasadnione były również zabiegi Prezydenta Lecha A. Kaczyńskiego o pozycję Polski w Unii Europejskiej w okresie negocjowania Traktatu z Lizbony, wysiłki podejmowane w celu umocnienia armii i zbudowania bezpieczeństwa Polski w ramach NATO (zwłaszcza w sojuszu ze Stanami Zjednoczonymi), zapewnienia bezpieczeństwa energetycznego oraz dążenia do umocnienia sąsiadów w Europie Wschodniej i na Zakaukaziu. Dostrzegając różne słabości państwa oraz zagrożenia wewnętrzne i zewnętrzne, był głęboko przekonany, że Polska może istnieć jako suwerenne państwo i jednocześnie mieć mocną pozycję w Europie. O Polsce nie myślał

egoistycznie czy nacjonalistycznie. Wierzył, że partnerskie i przyjazne stosunki między narodami trzeba rozwijać. Zarazem uważał, że można to czynić pod warunkiem, że u podstaw działania będzie leżała prawda tak historyczna, jak i współczesna. Z tego wynikała też potrzeba wyjaśnienia ludobójczego mordy polskiej elity w Katyniu i w innych miejscach kaźni.

Jeżeli przyjąć, że patriotyzm jest umiłowaniem Ojczyzny, to niewątpliwie Lech Kaczyński był żarliwym patriotą. Jego działalność w Polsce i w stosunkach międzynarodowych pozwalają też wyrazić przekonanie, że był wybitnym mężem stanu niepodległej Rzeczypospolitej.

Cezary Mik